

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 22. ДЕЦЕМБРА 1874.

C III - 9

СОДОЧНОЕ ВРЕМЯ
на 1877 год
ГОДИНА III.
ВРОЛОСЬ

III ОЗОРНИКИ

БРОД

III ЗОРУДЕДУЈЕ

ИСЛАЗИ, ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ ИА. ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА ПОВИ САД 40. А НА ОПРАКУ 60 ПОВ. МЕСЕЧНО. — **ЗА ОРДОК** НАПЛАНУЈЕ ОЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 ПОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ПОЗОРИШТЕ У ЕНГЛЕСКОЈ.

Али како су се преварили! Прво вчеше добише само четири шилинга (2 фор.). Шест су недеља остали у Уерстену, и осим два изванредна вечера, никад не добише више од 10 шилинга. Наравно, да је то било незгодно после толике муке и трошка, а како се пису могли надати бољем, пошљу једнога члана у Белингем, да види, како је тамо. Његов извештај није био баш пај-бољи. Рече, да је место тако мртво, да у поданија једва нађеш на живу душу. Газдарица од најбоље гостионице вели, да би дружина могла дати једно две три представе, али у својој кући не да за позорницу себе, јер не може допустити, да јој се квари намештај и тапете, него да у дворишту остранима једна зграда, где се препрало, и то ће им дати у пајам за једну фунту стерлинга на недељу!

Изгледи чису били најбољи, па ипак примиши понуду угоститељкину и опрости се са Уер-стеном.

Белингем — приповеда наша глумица — беше заиста мртвав, као што нам је и било јављено. Ње могосмо видети живе душе, и осим отворених дуба не беше никама друга знака од радње.

Први нам посао беше, да потражимо добре станове, што се у маленим варошимаично тешко нађе. Али ту се преварисмо пријатно. Где смо год запитали, беше станови, и малене цепе говориле су нам, да туично нема уку-
бана. Ја добих за три и по шилинга на недељу две лепе собе са послугом и вртом, заједно са воћем и поврћем у њему. Прво близје познанство са местом и људима у њему учишило је добар утисак на нас. Све беше чисто и спретно, у сваком дућану било је обилато добра испана. Продаваоци су били већином економи, и док је

ИТИТЕЛ

БРОЈ 58

**ПОВИ САД 40, А НА ОСТРАУ 60 ПОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСИ
3 ПОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.**

у ЕНГЛЕСКОЈ. Јак и југајеши ковчег јакој
врло знатној вредности овај чланак.

Наше позориште не изгледаše најпријатније. Беше при земљи, у ширину имајаше 14. стопа, у дужину 36. са ниским таваницама, а у једном углу кварио га је велики бакрени котао. Као шо се ова корисна ствар није могла уклонити, јер је била узиђана, то су држали у њему наши мушкарци своје одело, направили су у полуокругу слепи зид, и оставили су међу овим зидом и котлом простора од две стопе, па тако добише собу за облачење. Нове кулиссе беху веома широке; ми сасекосмо од сваке по три стопе. Пред позоришном наместили смо ред свећа са ниским свећњацима, две свеће гореле су иза кулиса, једна на каси и једна изнад котла. Газдарица нам узајми за засебна места осам наслонјача, скамије за партер даде нам учитељ, галерија доби неизрецане даске, које смо попамештали на неједнаким бачвама. Као смо били готови, било нам је, као оном сиромашном племићу, који је на улици викао, да продаје џип-ђуве, а овамо се Богу молио, да га само нико не чује. Све је изгледало тако сиромално и отрпчано, да смо се готово надали, да нам не ће нико доћи.

Судбина нам не испуни то надање. На прву пробу доје некакав пријатан човек, рече, да се зове Полиф, молјаше нас за оправитеље, што нас прегида, заштите двадесет засебних места за себе и своју породицу, а двадесет и четири за своје познанике. За тим прегледа, тако смо се паместили, и рече, да је све веома красно, веома

добро, осим неких малености. А те малености биле су, да су се од наше шуме видила само стабла, јер смо лишће и грање морали обавити око горње мотке на кулиси, да се у нашим грађанским собама горњи део дуварова и прозора није видео, да су се наше дворане завршивале до половине стубаца, а један предео са језером и брдама остале без брда. „Веома красна“ била је управо само првена завеса, коју смо удесили према тесном простору и тако је сашили, да је била као једна јединица бора.

Посета г. Цолифа, који је уједно био подгубернатор у гротству, спајија и капетан од белингемских стрелача, јемчила нам је, да ће бар један део публике бити изображен. Као се зачудисмо, кад се у вече диже завеса, а ми у засебним местима и у партеру опазисмо све саме најејајније тоалсте. Никад нисам видела толики силни накит, ограђаче од чипака, ћердане од бисера, ките цвећа, лепезе, беле мараме па врату и лорњете. Лорњети су били са свим излишници, јер су гледаоци били само на две стопе од глумаца. Женских капа било је само на галерији, на којој су сви музичари посматрани шептире, и нису пушили. (У Енглеској се на галеријама у позоришту обично пуши и пије.) Ми смо се јако допали и чујмо више пута од срца смеј, одобравање, и више песама морадосмо поповити. Кад се застор спустио, дођоше интоти, нали гледаоци одошле у лепом поретку и варошица би опет мирна као и пре.

У Белингему осталосмо седам недеља, дана и позориште беше увек дунгом пуно. Кол ове мирне и изображене публике остависмо се са свим комедијајских манира, изостависмо велике огласе, нити леписмо од риба цедуље са крупним шареним писменима и ружним дрворезима. Ми смо разносили прикладне огласе, а у особитим приликама, и. пр. кад су биле кориснице или свечане представе, давали смо оличијима програме печатане на белој свили. Г. Цолиф био нам је заштитник. Не само да је долазио на наше представе са својом породицом, него је сазвао и све своје пријатеље из околине, чега је довозио у својим колима. Често би прекунио сва места и удешивао би свечане представе час као подгубернатор, час као спајија, час као стрелачки капетан.

Наши свирачки збор имао је свега две егеде. На једној је гудио белингемски ципелар. У комадима није нам ништа био од користи, јер никад не научи пратити певаче, нити је пазио на речи. Он је свирао пре представе и међу радњама. Нисмо га могли звати нашим свирачким збором, јер је од одличне публике имао толико респекта, да се није усудио сести испред ње, него је свирао у последњем углу на галерији, у осталом, са тајком енергијом, да су га свуда могли чути. Наши представљач комичних стараца био нам је други егедун. Како је сваки час имао послабаца позорници, то је могао свирати само иза кулиса. С тога је било често смешних призори. Био је веома забораван, па често му више виолина на десној страни па зиду, а он беше на левој. Такве неприлике обично су со приметиле у последњем тренутку. Остраг се није могло мијико позорнице, дакле морали су на њем свирцу додавати виолину преко позорнице. Једанпут беше егеда у кошару, застрта убрусом, као да је бајали јело, други пут начинисмо под ње малу бебицу, увијсмо је у шалове и дадосмо јој детињу капицу. Док су гусле тако путовале, умирао им је господар од страха, да му се не опитети егеда, „права кремонска“. Једном играју булверову „Лијонску госпу.“ У последњој сцени у четвртом чину оправити се Клаудије за навек од своје матере Мелноте и љубавнице Павлине. Док он говори, треба из далека да се чује марсељеза, најпре слабо, па све јаче и јаче. Сцена дође, нема марсељезе. Као и обично, егедуш је био лево, егеда десно од позорнице. Да би ово двоје саставила, оде госпођа Мелнота за кулису и сакрије виолину под своју велику француску кеџельу. Али није се сметло приметити, да бадава иде тамо амо. Дакле осим виолине донесе и бео шептир, и док Клаудије у највећој страсти прашила се од своје миле, најтакне му она шептир на главу. Да се може убити погледом, госпођа Мелнота остала би мртва онога часа.

У истом комаду догоди се ово. О зиду треба да виси слика лепе Павлине, на коју Клаудије погледи, кад вели: „Не ћу никад бити живонисац. Хтео бих само једну слику исписати, али камо те уметности, која би постигла узвишенни узор! При тим речима прене публика у смеј. И ми се појосмо смејати, кад погледасмо на зид.

Павлинине слике беше обешена на трапице, те тако се видела друга страна, на којој је за потребу у другом комаду била нацртана велика првена крава као цимер. Публика се смејала це-

лога комада, кад год је било говора о павлининој лепоти и о глаудијевом одушевљењу за уметност.

(Сршиће се.)

СЛУЖБА ИМ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

(Гренгоар, „Шарлатанизам.“) Готово ни једне представе а да нема чакве новине! Коло да поворишна управа мисли, да је свако вече изгубљено, ако се не прикаже што ново. Ми ћемо имали што приговорити томе, јер то доказује, да је управа марљива и да ради неуморно, али ми се бојимо, да се тиме не размази публика, која ће само онда долазити у повориште, кад се приказује нов комад, а то би могло имати штетних последица по само повориште. За сада радо признајемо, да тај начин иде у прилог публични и управи, као што нам то сведоче, према рђавим временима, доста добро посечене поворишне представе.

Али да се вратимо на сам комад „Шарлатанизам“ који се приказао први пут 18. децембра о. г. Да није у поворишном листу стојало да је тај комад написао Скриб, ми бисмо у писцу ове шаљиве игре једва могли наслутити тог старог мајстора у писању шаљивих игара. Лако је наћи доказ, да шарлатанство пре доведе до цели, него поштен и савестан рјад, али нама се чини, да поворницације за тако доказивање згодно место. Као да је намера писчева била, да од нас начини присталице шарлатанизма, кад нам је изнео како се њиме брзо дође до цели. У овој шаљivoј игри има један честит и вљасп лечник, који ни за три године дана поптениога рада не може да дође до имени и болесника, и ако од тога вљаси срећа његовог живота, али два његове друге, оба шарлатанца из реда, помоћи му у потаји, то дође за један дан и до имени и болесника. Оваку тенденцију не можемо одобрити, па ма да нам се то износи беззленим и тако рећи опрјађаним начином, као у овој шаљivoј игри. Сви приказивачи редом, а у првом реду Сајевић, играли су вљом и живошћу, те се само њиховој доброј игри може приписати да тај комад није одмах потонуо у море поворишног за- борава.

Пре „Шарлатанизма“ приказана је овде већ позната али увек радо гледана добра поворишна игра „Гренгоар“, која је публику све до краја јако занимала и више шутала бурно тапишење је наводила. Јаврса игра Д. Ружића (Гренгоар) и Сајевића (Лудвик XI) за доста је позната, а у томе имају заслуге и други приказивачи, који су их у свему добро потпомагали.

ПОЗОРИШТЕ

* („Ревизор“ у мађарском народном позоришту у Пешти.) У мађарском народном позоришту приказан је 11. децембра о. г. „Ревизор“ од Н. Гогола. По мађарским

листовима то је шаљива игра, у којој истина, има мало радње, али која те ипак јако забавља од почетка до краја. То је комедија пуне аристофанске дрске сатирие на један део руског јавног живота из апсолутнога доба руске државе. Драматичка сатира на јаван живот може да успеса — ми видимо то по делом аристофанским — само под дахом слободе, а чим ће нестане, музика шаљиве игре одмах се повлачи у безоносну типину кућевног и породичног живота. Па инак почиње једна аристофанска драма под владом драконске цензуре! Истина, да је ту помогло сретан случај песнику, који се иније ни надао да ће му се икад приказати „Ревизор“ на руској поворници. Цар Никола дозваде за „Ревизора“ и одмах дозволи, да се може бити сатире јављати чиновнички ред. И тако се вљом споменикта владара и добром срећом даровитога песника развио цвет, који је само у слободној атинској републици могао уродити обилатим плодом.

„Ревизор“ је даље сатира на поквареност руског чиновничког реда. Али „шта је ћему Хелуба?“ Па инак наводи на плач своје слушаоце у „Хамлету“ глумац, ако уме што треба срцу говорити. Шта је пама Русија? И шта се нас тиче покварених чиновничких јој ред? Па инак смо се за време целе представе баш онако од срца смејали. То је произвео здрав хумор генијалног песника, коме нијестало само до просте лаждије, него који хоће да казни, искрејући мање друштвене. Песнику је стало само до покварених чиновника, којима хоће да скине образину с лица, те тако мало разбира о љубави и о опоне, што обично иде у шаљиву игру, па инак забавља гледаоца све до краја. То долази отуда, што је комад написан за поворишни ефекат и ако је писцу непрецидно пред очима била сатирична тенденција. У томе има заслуге и управитељ народнога позоришта Ј. Саглигетија, који је све избрисао што не помаже да се развије ред-ња у делу.

Дакле ипак радња! На сваки начин, али не као у другим шаљивим комадима. Радња је у овоме комаду у томе, да су сами чиновници, који хоће да скрију своју поквареност, приморани, да сами себе изнесу на пазар, да им се свет смеје. То се забива од чина до чина све у већој мерки. Једном речју, гогољева шаљива игра, искрејући слабости и мање тјнова, али тјнова који имају меса и кости, постигне цел своју, па се тако допала и Мађарима, мада је попикла на туђем земљишту и ма да су прилике за њих туђе. Вредност овога комада скочила је тим више, што је њега приказ био веома добар.

Издаје управа српског народног позоришта

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НДЕЉУ 22. ДЕЦЕМБРА 1874.

СТАРИ БАКА И ЊЕГОВ СИН ХУСАР

Позоришна игра у з чипа, од Ј. Ситетије,
омака — писаниот афоризам кој има значење
што чипа, овдјелен е и чине ведеско чистка мозак и др.
само учинит уловшчено, а када је хвада очи ване
под виду спинон жени и сложи чинијац и то на
каквите чистунаки атракцији који засадију око
и бинкоје под учинак (било штој овдјелут е) да
ја изјави да Црвеног, хрчмар
жико и Милка { његова деца
Никица
Чича Мија, услужени бака
Букало, певац
и тешку промобија, али и чистка мозак

**Ленката, његова кини
Хусарски хапилар
Хусарски стражментар
Стевица, чобанско дете**

**Поштовани претплатници умољавају се, да би
видјели да је овој претплатници умногоме боље
у трговини браће Попадић у Крагујевцу, ако
имате потребу да ступите у контакт са њима.**

шарији, у позоришној п

изволели исплатити први део своје претплате или
видиа или у вече на каси. по 5 и а вр. у српској народној задужној питам
сарници и у вече на каси.

ПОДАРОК ВИДЕОКАМЕРЫ

М Т Н Е Ч Б О Р

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА